

(reportáž z představení Vyhnanec z Arbatu)

Někdy v polovině sedmdesátých let jsem uslyšel, už nevím kde, rusky zpívané písně z páskového magnetofonu. Má ruština, kterou jsem se učil dvanáct let, však na přesné pochopení textu nestačila. Neznámý klidný hlas zpíval: "*Gaspodí, moj bože , zelenoglazyj?*" Tato slova jsem nikdy v učebnicích ruštiny nenašel. Jazyky nejsou přátelské a nepřátelské a já tehdy poprvé naplno pocítil, jakým krásným jazykem je ruština. Ten den jsem se poprvé potkal s **Bulatem Šalvovičem Okudžavou**, který by se vloni v květnu dožil 82 let.

Postupně jsem si začal kupovat černé mono desky sovětské firmy Melodia, které začaly být prodávány poté, kdy v Moskvě začal vládnout Michail Gorbačov. Při své první a zatím poslední návštěvě Moskvy v roce 1978 jsem však již dokázal svou špatnou ruštinou a ještě horším hlasem zpívat se stejně starými Moskvany Okudžavovu *Píseň o Arbatu* a v tom velikém a tehdy tak neútluném městě si Arbat projít.

Mimo to jsem se setkával i s českými překlady a interpretacemi Okudžavových písní. Je zde celá řada překladatelů, ať je to například Václav Daněk a Ludmila Dušková. Písně Bulata Okudžavy zpíval například Bob Frídl, Hana Hegerová, Alfréd Strejček nebo Jirí Vondrák. Díky písničkáři Františku Vlčkovi jsem se však seznámil s člověkem, u něhož cítím téměř kongeniální souznění s verši a hudbou Bulata Okudžavy. Tím člověkem je překladatel, textař a písničkář **Milan Dvořák**.

. O co více příroda Milanu Dvořákovi vzala na schopnosti vnímat okolní svět očima, tím více mu přidala citu.

V pondělí večer dne 27. listopadu 2006 jsem seděl vedle Františka v malé kavárničce Cafeidoskop v Lazarské ulici v Praze. Kavárna funguje od letošního srpna a při rychlejší chůzi ji lze minout, protože je v průchodu mezi dvěma domy. Milan Dvořák

Milan Dvořák a Věra Slunéčková

foto: Tomáš Pohl ©

se před pěti lety na překladatelském večeru potkal s **Věrou Slunéčkovou** a vznikla vynikající spolupráce. Věrka má v pravém smyslu "jméno znamení (Nomen Omen)", neboť celý večer září, ať zpívá, čte nebo jen sedí a sleduje zpěv Milana Dvořáka.

Pondělní představení mělo název **Vyhnanec z Arbatu**. Dramaturgicky bylo složeno z písní Bulata Okudžavy s českými texty Milana Dvořáka a z úryvků z Okudžavovy knihy

Zrušené divadlo

, která byla napsána v roce 1993 a do češtiny ji přeložil Milanův bratr Libor. Bulat Okudžava, otec abcházského otce a arménské matky žil a vyrůstal v Arbatské čtvrti v Moskvě do svých třinácti let. Oba rodiče byli významnými členy VKSb (komunistické strany), ale v roce 1937 byl otec zatčen a popraven a matka strávila v Gulagu 18 let.

Kniha líčí zážitky malého chlapce se svou arménskou matkou Ašchen v Moskvě i v Gruzii. Je to bezstarostný dětský svět. Jenže na konci jsou trosky a smrt. Zde jsem si vzpomněl na vynikající film režiséra Nikity Michalkova V plném slunci, odehrávající se rovněž v době velkých stalinských čistek ve straně i v armádě. Nevím, kdo z čtenářů ví, že otec Nikity Michalkova, básník Sergej Michalkov, je autorem textu sovětské hymny? Úryvky z knihy četla Věrka Slunéčková vynikajícím způsobem. Zářilo z ní bezstarostné dětství autora na pozadí pro nás tak neznámých reálií stalinské Moskvy. Milan Dvořák postupně mezi úryvky z knihy, většinou sám a za doprovodu kytary, svým nezaměnitelným způsobem interpretoval českou podobu Okudžavových písní. Občas s k němu zpěvem přidala i Věrka. Zněly pro mě tak známé písně jako *Mravenec a bohyně*, *Smolenská cesta*, vzpomínaná *Píseň o Arbatu*, *Píseň o Mozartovi*, *Píseň o kocourovi*

. Zazněla i

Píseň o husákovi

, napsaná po okupaci naší republiky v srpnu 1968. Bulat Okudžava byl mistrem alegorie. V písni V metru (ten večer nezněla) zcela jednoznačně napsal, že ti vpravo na schodech metra vždy stojí a vpřed jdou jen ti vlevo.

Po přestávce zazněla i Píseň o vyhnání z Arbatu vyjadřující na jedné straně násilné vykořenění z míst dětství, ale na druhé straně věčně trvajícím vztah srdce a duše k těmto místům, i když známé krámký jsou "okupovány", jak řekl Milan Dvořák, v současné době i moderními supermarkety. Zněla nádherná *Malá kapela naděje.. pod vedením lásky*, další píseň o tom, že padneme v té první občanské válce a nad námi se skloní komisaři v zaprášených helmách. Pluli jsme na palubě posledního moskevského trolejbusu (snad nic jako tahle píseň mě nenaplnilo tolik nostalgií).

Bulat Okudžava ale nebyl jen tichý básník. Uměl nahlas a pevně vyjádřit své názory. Jako odpověď na otázku, jak tvoří, napsal báseň, kterou poté zhudebnil. Zpívá se v ní: "*Každý píše, jak slyší a piš, jak dýcháš*"

"Jednoduché a tak krásné vyjádření tvůrčí svobody, jediné hodnoty, která dokáže v umění

Dokud se ještě Zeme otácí?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Středa, 03 Leden 2007 04:00

něco vytvořit.

V závěrečném úryvku přečetla Věrka Slunéčková o návštěvě matky Ašchen, která po zatčení otce navštíví přítele z dětství, lidového komisaře (ministra) vnitra (po popraveném Ježovovi) Lavrentije Beriji. Bodrý Lavrentij, špatně oblečený, s cvikrem na nose, slíbí Ašchen, že případ vyšetří jako první. Jenže kniha končí větou : ?.. *V noci ji sebrali.*

Na závěr zněla jedna z nejkrásnějších písní *Modlitba Francoise Villona* a jako přídavek píseň *Gruzínská*

. Verše o tom, aby Bůh dal každému, co jeho jest, pěšímu koně a deroucímu se k moci, aby se uvládl až ke slasti,? Píseň o smyslu života, o vinném zrnku zarytém do teplé země, o malém lidském štěstí. Zněly i písně věnované těm nejdražším: otci a matce.

Bulata Okudžavu jsem nikdy živě zpívat neslyšel. Jenže on nezemřel, ten večer díky Milanovi a Věrce to znovu dokázal.